สารบัญ

หน้า

สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(3)
คำอธิบาย สัญลักษณ์ คำย่อ และอักษรย่อที่ใช้	(7)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	2
ขอบเขตการศึกษา	2
การตรวจเอกสาร	4
ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	4
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	9
แบบจำลองทางคณิตศาสตร์	23
ทฤษฎีสมการไฟไนต์เอลิเมนต์	27
การศึกษาที่ผ่านมา	28
อุปกรณ์และวิธีการ	32
อุปกรณ์	32
วิธีการศึกษา	33
ผลและวิจารณ์ผลการศึกษา	58
สรุปและข้อเสนอแนะ	98
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	101

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ความแม่นยำของการวัดค่าความเค็มจากคุณสมบัติทางกายภาพของน้ำ	9
2	ค่าความเค็มเฉลี่ยรายเดือนในช่วงฤดูแล้งของแม่น้ำเจ้าพระยาในปี พ.ศ. 2539	43
3	ค่าความเค็มเฉลี่ยรายเดือนในช่วงฤดูแล้งของแม่น้ำเจ้าพระยาในปี พ.ศ. 2540	43
4	ค่าความเค็มเฉลี่ยรายเดือนในช่วงฤดูแล้งของแม่น้ำเจ้าพระยาในปี พ.ศ. 2541	44
5	ค่าความเค็มเฉลี่ยรายเดือนในช่วงฤดูแล้งของแม่น้ำเจ้าพระยาในปี พ.ศ. 2542	44
6	พารามิเตอร์ที่ใช้ในการคำนวณ	51
7	เปรียบเทียบค่า Manning Roughness Coefficient กับค่า Chezy Coefficient ในแต่ละช่วงของแม่น้ำเจ้าพระยา	52
8	ค่าสัมประสิทธิ์การแพร่กระจายความเค็มตามแนวยาว	55
9	ผลการคำนวณค่าระดับน้ำจากแบบจำลอง Aquasea	65
10	ผลการคำนวณค่าความเร็วที่สถานีพระประแดง (กม.18)	70
11	ผลการคำนวณค่าความเค็มแปรผันตามระยะทางเมื่อพิจารณาอัตราการย่อยสลายตัวและค่าสัมประสิทธิ์การแพร่กระจายตามแนวขวาง	78
12	ผลการคำนวณค่าความเค็มเมื่อ Q = 60 ลบ.ม/วินาที D_L = 2500 m^2/s D_T ต่าง ๆ	83

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาและบริเวณพื้นที่ทำการศึกษา	5
2	ทิศทางของลมมรสุม พายุใต้ฝุ่น และตำแหน่งความกดอากาศ	7
3	ปริมาณน้ำเฉลี่ยรายเดือนที่ระบายจากเขื่อนเจ้าพระยาประจำปี พ.ศ 2542 ช่วงฤดูแล้ง	8
4	ลักษณะการแพร่ของน้ำเค็มในแม่น้ำ	11
5	ลักษณะการผสมบริเวณปากแม่น้ำ	12
6	แรงกระทำระหว่างทรงกลม m_1 และ m_2	16
7	แรงหนีศูนย์กลางเนื่องจากโลกหมุนรอบตัวเอง	17
8	การโคจรของโลกและดวงจันทร์รอบแกนอ้างอิง	18
9	แรงที่ทำให้เกิดน้ำขึ้นลง	18
10	ผิวน้ำสมดุลย์ในระบบโลกและดวงจันทร์	19
11	ระดับน้ำเมื่อมุมเบี่ยงเบนของดวงจันทร์ $\delta = 28^\circ 31'$	20
12	ระดับน้ำเมื่อมุมเบี่ยงเบนของดวงจันทร์ $\delta = 0^\circ$	21
13	การเกิดน้ำตาย (Neap tide) และน้ำเกิด (Spring tide)	22
14	เอลิเมนต์สามเหลี่ยม	26
15	ขั้นตอนการศึกษาแบบจำลองการไหลของกระแสน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา	33
16	ขั้นตอนการศึกษาแบบจำลองการแพร่ความเค็มเข้าสู่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา	34
17	การเปรียบเทียบค่าองค์ประกอบฮาร์โมนิกกับค่าระดับน้ำรายชั่วโมงที่สถานีป้อมพระ จุลจอมเกล้า ประจำเดือนมีนาคม 2542	35
18	ผลการคำนวณค่าองค์ประกอบฮาร์โมนิก	36
19	ระดับน้ำขึ้นลงที่สถานีป้อมพระจุลจอมเกล้า (กม.0) เดือนมีนาคม พ.ศ. 2542	37
20	ระดับน้ำขึ้นลงที่สถานีวัดระดับน้ำสะพานพุทธ(กม. 49) เดือนมีนาคม พ.ศ. 2542	37
21	ระดับน้ำขึ้นลงที่สถานีวัดระดับน้ำกรมชลประทานสามเสน (กม.55) เดือนมีนาคม พ.ศ. 2542	38
22	ความเร็วของกระแสน้ำที่บริเวณพระประแดง (กม. 18)	39
23	ทิศทางการไหลของกระแสน้ำที่สถานีพระประแดง (กม.18)	39

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่		หน้า
24	ปริมาณน้ำเฉลี่ยที่ระบายจากเขื่อนเจ้าพระยาประจำเดือนมีนาคม 2542	40
25	แสดงค่าความเค็มเฉลี่ยในเดือนมีนาคมตั้งแต่ปี 2539 - 2542	41
26	ที่ตั้งสถานีตรวจวัดความเค็มในแม่น้ำเจ้าพระยา	42
27	การจำลองแม่น้ำเจ้าพระยาในลักษณะตรง	46
28	ค่าระดับน้ำรายชั่วโมงเปรียบเทียบกับค่าระดับน้ำรายชั่วโมงในภาคสนาม	47
29	ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความเค็มกับระยะทางเปรียบเทียบกับค่าความเค็มภาคสนาม ประจำเดือน มีนาคม 2542	48
30	Node และ Element	49
31	ระดับความลึกในแม่น้ำเจ้าพระยา	53
32	ค่าสัมประสิทธิ์ของ Chezy Coefficient	54
33	การป้อนค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆสำหรับแบบจำลองการไหล	56
34	การป้อนค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆสำหรับการจำลองการเคลื่อนที่	56
35	การเลือกดูผลการคำนวณที่สถานีสนใจ	57
36	ตัวอย่างการแสดงระดับการขึ้นลงของกระแสน้ำที่ชั่วโมงที่สนใจ	57
37	กราฟแสดงระดับน้ำขึ้นลงที่สถานีป้อมพระจุลจอมเกล้า (กม.0)	59
38	กราฟแสดงระดับน้ำขึ้นลงที่สถานีสะพานพุทธ (กม.49)	60
39	กราฟแสดงระดับน้ำขึ้นลงที่สถานีกรมชลประทานสามเสน (กม.59)	61
40	แสดงระดับการขึ้นลงของกระแสน้ำ	62
41	กราฟแสดงค่าความเร็วของกระแสน้ำที่สถานีพระประแดง	64
42	แสดงทิศทางของกระแสน้ำขณะน้ำขึ้น-ลง	68
43	การเปลี่ยนแปลงอัตราการระบายน้ำกับค่าความเค็ม เมื่อ $D_L = D_T =$ 2500 ตร.ม/วินาที อัตราการย่อยสลาย = 0.5 ต่อวัน	72
44	กราฟแสดงค่าความเค็มกับเวลาของสถานีสอบเทียบ	73
45	กราฟแสดงค่าความเค็มเทียบกับระยะทางตามสมการของ Fischer (1979) D_L เท่ากับ 4200 ตร.ม/วินาที เมื่ออัตราการสลายตัวเท่ากับ 0 , 0.5 , 1 ต่อวัน	74
46	กราฟแสดงค่าความเค็มเทียบกับระยะทางตามสมการของ Liu (1977) D_L เท่ากับ 950 ตร.ม/วินาที เมื่ออัตราการสลายตัวเท่ากับ 0 , 0.5 , 1 ต่อวัน	75

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่		หน้า
47	กราฟแสดงค่าความเค็มเทียบกับระยะทางตามสมการของ Iwasa And Aya (1991) D_L เท่ากับ 2500 ตร.ม/วินาที เมื่ออัตราการสลายตัวเท่ากับ 0 , 0.5 , 1 ต่อวัน	77
48	กราฟแสดงค่าความเค็มและระยะทางเทียบกับค่าตรวจวัดภาคสนาม เมื่อ DL เท่ากับ 950 , 2500 , 4200 ตร.ม/วินาที และอัตราการสลายตัวเท่ากับ 0.5 ต่อวัน	80
49	กราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความเค็มกับระยะทางเมื่อ Q = 60 ลบ.ม/วินาที , D_L = 2,500 m^2/s D_T = 500 , 1,000 , 1,500 , 2,000 , 2,500 m^2/s และอัตราการสลายตัวเท่ากับ 0.5 ต่อวัน	81
50	กราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความเค็มกับระยะทางเมื่อ Q = 60 ลบ.ม/วินาที , $D_T = D_L$ = 2500 ตร.ม/วินาที และอัตราการสลายตัว 0.5 ต่อวัน	82
51	ปริมาณน้ำที่ไหลเข้าออกที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา	86
52	กราฟเปรียบเทียบการขึ้นลงของระดับน้ำที่สถานีป้อมพระจุลจอมเกล้า (กม.0)	87
53	กราฟเปรียบเทียบการขึ้นลงของระดับน้ำที่สถานีสะพานพุทธ (กม.49)	88
54	กราฟเปรียบเทียบการขึ้นลงของกระแสน้ำที่สถานีกรมชลประทานสามเสน (กม.59)	90
55	กราฟเปรียบเทียบความเร็วและทิศทางของกระแสน้ำที่สถานีพระประแดง (กม.18)	89
56	กราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่าความเค็มกับระยะทางเทียบกับค่าตรวจวัดภาคสนาม เมื่ออัตราการระบายน้ำ(Q) = 60 ลบ.ม/วินาที อัตราการสลายตัว = 0.5 ต่อวัน	92
57	ค่าความเค็มเมื่ออัตราการระบายน้ำ(Q) = 60 ลบ.ม/วินาที อัตราการสลายตัว = 0.5 ต่อวัน	93
58	กราฟความเค็มที่ได้จากแบบจำลองกับอัตราการระบายน้ำที่ท้ายเขื่อนเจ้าพระยาและค่าความเค็มที่ตรวจวัดภาคสนาม ช่วงวันที่ 8 – 12 มีนาคม 2542	94

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่		หน้า
59	กราฟความเค็มที่อัตราการระบายน้ำที่ท้ายเขื่อนเจ้าพระยาต่าง ๆ เทียบกับระยะทาง	95
60	แผนภูมิปรับแนว (Alignment Chart)	96
61	ภาพแสดงตัวอย่างการหาค่าความเค็มจากแผนภูมิปรับแนว	97

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ม.	=	เมตร
ตร.ม.	=	ตารางเมตร
ม./วินาที	=	เมตรต่อวินาที
ลบ.ม./วินาที	=	ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที
ตร.ม./วินาที		ตารางเมตรต่อวินาที
ร.ท.ก.	=	ระดับน้ำทะเลปานกลาง
n	=	สัมประสิทธิ์ความขรุขระตามสมการแมนนิ่ง
a_o	=	ระยะขจัด
t	=	เวลา
N	=	จำนวนองค์ประกอบ
a_i	=	แอมปลิจูด
δ_i	=	มุมเฟส
T_i	=	คาบขององค์ประกอบ
Δt	=	ขนาด grid
h	=	ความลึกวัดจากท้องทะเลถึงระดับน้ำทะเลปานกลาง,เมตร
η	=	ระดับของผิวน้ำ วัดจากระดับน้ำปานกลาง, m
H	=	ความลึกท้องน้ำ, m
u	=	ความเร็วในแกน x, m/s
v	=	ความเร็วในแกน y, m/s
t	=	เวลา,s
Q	=	อัตราการไหลของน้ำ, m^3/s
h	=	ความลึกวัดจากท้องทะเลถึงระดับน้ำทะเลปานกลาง,m
กม.	=	กิโลเมตร
ppt.	=	กรัม/ลิตร

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ(ต่อ)

H	=	ความลึกท้องน้ำ,m
u	=	ความเร็วในแกน x, m/s
v	=	ความเร็วในแกน y, m/s
t	=	เวลา,s
g	=	อัตราเร่งเนื่องจากแรงโน้มถ่วงของโลก, m/s^2
ω	=	The Earth's rate of rotation, $s^{-1} = 7.2722X10^{-5}$
φ	=	Latitude, deg
C	=	Chezy bottom friction coefficient, $m^{1/2}/s$
ρa	=	ความหนาแน่นอากาศ , kg/m^3
C_D	=	สัมประสิทธิ์การเคลื่อนไหวของลม
ρ	=	ความหนาแน่นของน้ำ, kg/m^3
W_x	=	ความเร็วในแกน x, m/s
W_y	=	ความเร็วในแกน y, m/s
f	=	Coriolis Parameter
k	=	Shear stress parameter
$\|W\|$	=	ความเร็วลม, m/s
u_0	=	ความเร็วของอัตราการไหลในแกน x, m/s
v_0	=	ความเร็วของอัตราการไหลในแกน y, m/s
Δs	=	ขนาด grid (เมตร)
H_{max}	=	ระดับความลึกท้องน้ำสูงสุด (เทียบกับระดับน้ำทะเลปานกลาง, เมตร)
D_L , D_y	=	ค่าสัมประสิทธิ์การแพร่กระจายความเค็มตามแนวยาว,m^2/s
D_X , D_T	=	ค่าสัมประสิทธิ์การแพร่กระจายความเค็มตามแนวขวาง,m^2/s
S	=	ค่าความเค็ม ,ppt.
W	=	ความกว้างของลำน้ำ ,ม

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ(ต่อ)

f	=	สัมประสิทธิ์แรงเสียดทาน
A	=	พื้นที่หน้าตัดของลำน้ำ ,$ม^2$
K , C_0	=	อัตราการสลายตัว ,s^{-1}